Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kümnes koda laiendatud koosseisus)

12. mai 2021 *

Sätted institutsioonide kohta – Euroopa kodanikualgatus – Kauplemine sõjaliselt okupeeritud territooriumidega – Registreerimisest keeldumine – Komisjoni volituste ilmselge puudumine – Määruse (EL) nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punkt b – Ühine kaubanduspoliitika – ELTL artikkel 207 – Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – ELTL artikkel 215 – Põhjendamiskohustus – Määruse nr 211/2011 artikli 4 lõige 3

Kohtuasjas T-789/19,

Tom Moerenhout, elukoht Humbeek (Belgia), ja teised hagejad, kelle nimed on loetletud lisas [1], esindaja: *avocat* G. Devers,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: I. Martínez del Peral ja S. Delaude,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud nõue tühistada komisjoni 4. septembri 2019. aasta otsus (EL) 2019/1567, milles käsitletakse kavandatud kodanikualgatust „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ (ELT 2019, L 241, lk 12),

ÜLDKOHUS (kümnes koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president S. Papasavvas, kohtunikud A. Kornezov, E. Buttigieg, K. Kowalik-Bańczyk (ettekandja) ja G. Hesse,

kohtusekretär: ametnik M. Marescaux,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 14. jaanuari 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

1 Teiste hagejate loetelu lisatakse vaid pooltele teatavaks tehtavale versioonile.

otsuse

Vaidluse taust

1 Hagejad Tom Moerenhout ja kuus muud kodanikku, kelle nimed on loetletud lisas, on esitanud Euroopa kodanikualgatuse „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ (edaspidi „kavandatud kodanikualgatus“), mis edastati Euroopa Komisjonile registreerimiseks 5. juulil 2019 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 211/2011 (ELT 2011, L 65, lk 1) artikli 4 alusel.

2 Kavandatud kodanikualgatuse teema oli järgmine:

„Okupeeritud territooriumidel asuvate või tegutsevate okupandi üksustega tehtavate kaubandustehingute reguleerimine, hoides ära sealt pärinevate toodete jõudmise ELi turule.“

3 Kavandatud kodanikualgatuse eesmärk oli järgmine:

„Komisjon kui aluslepingute täitmise järelevalvaja peab tagama, et liidu poliitika oleks põhiõiguste ja rahvusvahelise õigusega kooskõlas kõigi ELi õiguse valdkondade, sealhulgas ühise kaubanduspoliitika alal. Ta peab esitama õigusakti ettepanekuid, et takistada ELi juriidilisi isikuid importimast tooteid, mis on pärit okupeeritud territooriumidel olevatest ebaseaduslikest asundustest, ja tooteid nendele territooriumidele eksportimast, et säilitada siseturu terviklus ning mitte aidata kaasa sellise ebaseadusliku olukorra säilitamisele.“

4 Seejärel viitasid hagejad pealkirja all „Aluslepingute ja rahvusvahelise õiguse asjakohased sätted“ ELL artiklile 2, artikli 3 lõikele 5, artikli 6 lõikele 3 ja artiklile 21 ning ELTL artikli 2 lõikele 1, artiklitele 3 ja 205 ning artikli 207 lõigetele 1 ja 2. Nad viitasid ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartale, nõukogu 20. detsembri 2002. aasta määrusele (EÜ) nr 2368/2002 Kimberley protsessi sertifitseerimissüsteemi rakendamise kohta töötlemata teemantide rahvusvahelises kaubanduses (EÜT 2002, L 358, lk 28; ELT eriväljaanne 18/02, lk 30), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. jaanuari 2019. aasta määrusele (EL) 2019/125, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks (ELT 2019, L 30, lk 1), 30. juuli 1996. aasta kohtuotsusele Bosphorus (C-84/95, EU:C:1996:312), 25. veebruari 2010. aasta kohtuotsusele Brita (C-386/08, EU:C:2010:91) ning rahvusvahelise õiguse teatud normidele ja allikatele, sealhulgas eriti Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu resolutsioonidele ja Rahvusvahelise Kohtu arvamustele.

5 Komisjon keeldus 4. septembri 2019. aasta otsusega (EL) 2019/1567, milles käsitletakse kavandatud kodanikualgatust „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ (ELT 2019, L 241, lk 12; edaspidi „vaidlustatud otsus“), kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest.

6 Komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjendustes 5–7 järgmist:

„(5) Kavandatud kodanikualgatusega taotletava õigusakti saaks võtta vastu ainult [ELTL] artikli 215 alusel.

(6) Selleks et võtta vastu artiklil 215 põhinev õigusakt, tuleks aga enne vastavalt [ELL] V jaotise 2. peatükile vastu võtta otsus, millega nähakse ette majandus- ja rahandussuhete osaline või täielik katkestamine või piiramine ühe või mitme kolmanda riigiga. Sellise otsuse ettepaneku esitamiseks ei ole komisjonil volitusi. Kuna vastava sisuga otsust ei ole vastavalt [ELL] V jaotise 2. peatükile vastu võetud, ei ole komisjonil õigust esitada ettepanekut [ELTL] artiklil 215 põhineva õigusakti vastuvõtmiseks.

(7) Seetõttu jääb kavandatud kodanikualgatus […] ilmselgelt väljapoole komisjoni volitusi esitada liidu õigusakti ettepanek aluslepingute rakendamiseks vastavalt määruse [nr 211/2011] artikli 4 lõike 2 punktile b, tõlgendatuna koostoimes [selle] määruse artikli 2 punktiga 1.“

Menetlus ja poolte nõuded

7 Hagejad esitasid menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 14. novembril 2019.

8 Komisjon esitas kostja vastuse 30. jaanuaril 2020.

9 Hagejad esitasid repliigi 20. aprillil 2020.

10 Komisjon esitas vasturepliigi 9. juulil 2020.

11 Kümnenda koja ettepanekul otsustas Üldkohus oma kodukorra artikli 28 alusel suunata kohtuasja lahendamiseks laiendatud kohtukoosseisule.

12 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 14. jaanuari 2021. aasta kohtuistungil.

13 Hagejad paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

14 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

15 Hagejad esitavad oma hagi põhjenduseks neli väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud põhiõiguste harta artikli 41 lõiget 1 ning määruse nr 211/2011 artikli 4 lõikeid 1 ja 2, kuna komisjon moonutas kavandatud kodanikualgatust, jättes tähelepanuta selle tegeliku eesmärgi, mis on seotud ühise kaubanduspoliitika valdkonna meetmega. Teine väide puudutab selle määruse artikli 4 lõike 3 teise lõigu rikkumist põhjusel, et komisjon rikkus vaidlustatud otsuse põhjendamise kohustust. Kolmanda väite kohaselt on rikutud nimetatud määruse artikli 4 lõike 2 punkti b, sest komisjon asus väärale seisukohale, et kavandatud kodanikualgatuses taotletud meedet saaks vastu võtta ainult ELTL artikli 215 alusel. Neljanda väite kohaselt on rikutud sama määruse artikli 4 lõike 2 punkti b, kuna komisjon jättis tähelepanuta muud õiguslikud alused, millega kavandatud kodanikualgatus ilmselgelt seotud on.

16 Üldkohus peab otstarbekaks alustuseks analüüsida teist väidet, mis puudutab vaidlustatud otsuse puudulikku põhjendamist.

17 Selles väites esitavad hagejad vaidlustatud otsuse põhjenduse suhtes sisuliselt kolm etteheidet.

18 Esiteks jättis komisjon selgitamata põhjuse, miks ei ole tema hinnangul ELTL artikli 207 lõige 2 kavandatud kodanikualgatuses taotletud meetme sobiv õiguslik alus, kuigi nimetatud kodanikualgatuses mainiti sõnaselgelt seda sätet ja määrust 2019/125. Hagejad leiavad nimelt, et kavandatud kodanikualgatusest nähtub, et see puudutab ühise kaubanduspoliitika valdkonda kuuluvat meedet.

19 Teiseks, kuna komisjon leidis, et kavandatud kodanikualgatuse sobiv õiguslik alus saab olla ainult ELTL artikkel 215, mis käsitleb ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonnas vastu võetavaid meetmeid, oleks ta pidanud selgitama põhjuseid, miks on tema arvates nimetatud kodanikualgatuse ülekaalukas eesmärk pigem ÜVJP valdkonna meede kui ühise kaubanduspoliitikaga seotud meede.

20 Kolmandaks ei eristanud komisjon ELTL artikli 215 kahte lõiget. Üldine viide sellele artiklile kui kavandatud kodanikualgatuses käsitletava meetme õiguslikule alusele ei võimalda aga mõista põhjust, miks peaks selles kodanikualgatuses taotletud keeld kuuluma pigem riikide vastu suunatavate piiravate meetmete hulka (nimetatud artikli lõike 1 alusel) kui isikute suhtes võetavate piiravate meetmete alla (sama artikli lõike 2 alusel).

21 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu, väites sisuliselt, et vaidlustatud otsus on piisavalt põhjendatud.

22 Sellega seoses olgu meenutatud, et mis puudutab kavandatud kodanikualgatuse registreerimismenetlust määruse nr 211/2011 artikli 4 alusel, siis tuleb komisjonil analüüsida, kas see kodanikualgatus täidab selle artikli lõikes 2 sätestatud registreerimistingimused.

23 Nimetatud tingimuste hulgas näeb määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punkt b ette, et komisjon registreerib kavandatud Euroopa kodanikualgatuse, kui see „ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama liidu õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks“. Komisjon võib kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest viidatud sätte alusel keelduda vaid siis, kui kavandatud kodanikualgatus jääb – arvestades selle eset ja eesmärke, nii nagu need nähtuvad kohustuslikust teabest ja võimalik et ka täiendavast teabest, kui korraldajad on seda määruse nr 211/2011 II lisa alusel esitanud – ilmselgelt välja komisjoni nende volituste ulatusest, mille alusel komisjon on pädev esitama liidu õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks (12. septembri 2017. aasta kohtuotsus Anagnostakis *vs.* komisjon, C-589/15 P, EU:C:2017:663, punkt 50, ja 7. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Izsák ja Dabis *vs.* komisjon, C-420/16 P, EU:C:2019:177, punkt 54).

24 Määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 3 teises lõigus on sätestatud, et kui komisjon keeldub kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest, teavitab ta korraldajaid keeldumise põhjustest.

25 Kohtupraktika kohaselt mõjutab kavandatud kodanikualgatuse registreerimata jätmine ELTL artikli 24 esimeses lõigus kodanikele antud kodanikualgatuse esitamise õiguse enda tõhusust. Järelikult peavad sellisest otsusest selgelt nähtuma registreerimisest keeldumise põhjused (vt 3. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe *vs.* komisjon, T-646/13, EU:T:2017:59, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Nimelt peab kodanikul, kes esitas kavandatud kodanikualgatuse, olema võimalik mõista, mis põhjustel komisjon seda ei registreeri, mistõttu peab komisjon, kellele esitatakse niisugune algatus, seda hindama, aga ka selgitama oma keelduva otsuse põhjuseid, arvestades selle otsuse mõju aluslepinguga antud õiguse tõhusale kasutamisele. See nõue tuleneb nimetatud õiguse olemusest endast, kuivõrd selle eesmärk määruse nr 211/2011 põhjenduse 1 kohaselt on tugevdada liidu kodanikuühiskonda ja tõhustada liidu demokraatlikku toimimist kodanike õiguse kaudu osaleda liidu demokraatlikus elus (vt 3. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe *vs.* komisjon, T-646/13, EU:T:2017:59, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Keelduvas otsuses ammendava põhjenduse puudumise korral seataks tõsiselt ohtu võimalus saavutada määruse nr 211/2011 põhjenduses 2 märgitud eesmärke, nimelt julgustada kodanike osalemist demokraatlikus elus ja muuta liit ligipääsetavamaks (3. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe *vs.* komisjon, T-646/13, EU:T:2017:59, punkt 29).

28 Kohustus teavitada korraldajaid nende kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest keeldumise põhjustest, nagu see on ette nähtud määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 3 teises lõigus, kujutab endast Euroopa kodanikualgatuse puhul ELTL artiklis 296 sätestatud õigusaktide põhjendamise kohustuse konkreetset väljendust (12. septembri 2017. aasta kohtuotsus Anagnostakis *vs.* komisjon, C-589/15 P, EU:C:2017:663, punkt 28).

29 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab viimati nimetatud sättes nõutud põhjendus olema kohandatud kõnealuse õigusakti olemusele ja näitama selgelt ja ühemõtteliselt akti vastu võtnud institutsiooni arutluskäiku, et huvitatud isik mõistaks vastuvõetud meetme põhjendusi ja pädev kohus saaks teha oma kontrolli. Põhjendamise nõuet tuleb hinnata olukorras esinevate asjaolude alusel, arvestades eelkõige akti sisu, nende põhjenduste laadi, millele selles tuginetakse, ja selgituste saamise huvi, mis võib olla akti adressaatidel või teistel isikutel, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab. Ei ole nõutud, et põhjenduses oleks täpsustatud kõik asjasse puutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna akti põhjenduse vastavust ELTL artikli 296 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka selle konteksti ja asjasse puutuva valdkonna õiguslikku regulatsiooni silmas pidades (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 63; vt samuti 1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste *vs.* UFEX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 Niisiis, kuigi on tõsi, et institutsioon ei ole kohustatud tema poolt vastuvõetava otsuse põhjenduses esitama oma seisukohta kõigi argumentide suhtes, millele huvitatud isikud tema haldusmenetluses tuginesid, peab ta siiski esitama need asjaolud ja õiguslikud kaalutlused, mis on tema otsuse ülesehituses keskse tähtsusega (vt selle kohta 10. juuli 2008. aasta kohtuotsus Bertelsmann ja Sony Corporation of America *vs.* Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, punkt 169, ja 6. septembri 2012. aasta kohtuotsus Storck *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet, C-96/11 P, ei avaldata, EU:C:2012:537, punkt 21).

31 Neid põhimõtteid arvestades tuleb analüüsida, kas komisjon on vaidlustatud otsust piisavalt põhjendanud.

32 Käesoleval juhul, nagu on meenutatud eespool punktis 6, märkis komisjon vaidlustatud otsuses, et kavandatud kodanikualgatuses käsitletud valdkonna õigusakti saab vastu võtta üksnes ELTL artikli 215 alusel (põhjendus 5) ja et tal puudub sellel alusel õigusakti ettepaneku esitamise volitus (põhjendus 6). Ta selgitas, et kavandatud kodanikualgatus jääb seega ilmselgelt väljapoole tema volitusi, mis tulenevad määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punktist b, tõlgendatuna koostoimes selle määruse artikli 2 punktiga 1 (põhjendus 7).

33 Vaidlustatud otsuses esitatud põhjendustest nähtub seega, et komisjon põhjendas oma keeldumist sisuliselt sellega, et ta ei ole pädev esitama õigusakti ettepanekut, mis saaks vastata kavandatud Euroopa kodanikualgatuse esemele, kuna selle ainus kohaldatav õiguslik alus saaks komisjoni arvates olla ELTL artikkel 215.

34 Siiski tuleb tõdeda, et nagu väidavad ka hagejad, ei täpsusta vaidlustatud otsus põhjuseid, miks komisjon leidis, et kavandatud kodanikualgatuse eesmärgi saab saavutada vaid ELTL artikli 215 alusel vastuvõetava õigusaktiga. Lisaks, kuigi vaidlustatud otsuse sõnastusest nähtub kaudselt komisjon seisukoht, et muud sätted, millele hagejad kavandatud kodanikualgatuses viitavad, eelkõige ELTL artikkel 207, ei saa olla kavandatud kodanikualgatuse esemeks oleva meetme sobiv õiguslik alus, ei selgita ta oma sellekohast arutluskäiku lähemalt.

35 Seega tuleb vaidlustatud otsuse põhjenduse piisavust hinnata järgmistest kaalutlustest lähtudes.

36 Esimesena tugines vaidlustatud otsus kaalutlusele, et komisjonil puuduvad ilmselgelt volitused esitada õigusakti ettepanek, mis saaks vastata kavandatud kodanikualgatuse esemele ja eesmärgile. Niisuguste volituste ilmselget puudumist selgitati asjaoluga, et komisjoni hinnangul kuulub kavandatud meede eranditult ainult ÜVJP valdkonda.

37 Seega on komisjoni poolt kooskõlas punktis 23 viidatud kohtupraktikaga antud hinnang kavandatud kodanikualgatuse esemele ja eesmärkidele ning seega kohaldatavale õiguslikule alusele keskse tähtsusega vaidlustatud otsuse ülesehituses eespool punktis 30 viidatud kohtupraktika tähenduses. Sellest tuleneb, et vastupidi komisjoni argumentidele pidi ta vaidlustatud otsuses esitama selgituse oma analüüsi kohta sobiva õigusliku aluse teemal.

38 On aga ilmne, et vaidlustatud otsuses komisjoni esitatud põhjendused, mis sisuliselt piirduvad viitega ELTL artiklile 215 kui ainsale võimalikule õiguslikule alusele niisuguse õigusakti jaoks, mis vastaks kavandatud kodanikualgatuse esemele, ei võimalda mõista selle õigusliku aluse valikut puudutavat arutluskäiku. Seda hinnangut ei toeta kindlasti vaidlustatud otsuse põhjenduses 6 esitatud viide sellele, et komisjonil puudub volitus võtta vastu „otsus, millega nähakse ette majandus- ja rahandussuhete osaline või täielik katkestamine või piiramine ühe või mitme kolmanda riigiga“, mis kordab ELTL artikli 215 lõike 1 sõnastust. Nimelt tuleb märkida, et komisjon ei selgitanud, miks ta leidis, et kavandatud kodanikualgatuses välja pakutud meede tuleb kindlasti ja ainult liigitada niisuguseks, mille ese on akt, mis näeb ette kaubandussuhete katkestamise või piiramise ühe või mitme kolmanda riigiga ELTL artikli 215 lõike 1 tähenduses.

39 Teisena on kavandatud kodanikualgatuse sisu üks asjasse puutuvatest kontekstielementidest eespool punktis 29 viidatud kohtupraktika tähenduses ja see on vaidlustatud otsuse põhjenduse piisavuse hindamisel asjakohane (vt selle kohta 12. septembri 2017. aasta kohtuotsus Anagnostakis *vs.* komisjon, C-589/15 P, EU:C:2017:663, punktid 29 ja 36–39).

40 Käesolevas asjas viitasid hagejad kavandatud kodanikualgatuses sõnaselgelt ja korduvalt ühisele kaubanduspoliitikale ning seda valdkonda puudutavatele sätetele.

41 Nimelt, esiteks märkisid hagejad kavandatud kodanikualgatuse eesmärki käsitlevas osas, et komisjon peab tagama, et „liidu poliitika oleks põhiõiguste ja rahvusvahelise õigusega kooskõlas kõigi ELi õiguse valdkondade, sealhulgas ühise kaubanduspoliitika alal“ (eespool punkt 3), ning selle kodanikualgatuse teemat puudutavas osas viitasid nad meetme võtmisele selleks, et okupeeritud territooriumidel „tehtavaid kaubandustehinguid reguleerida“ (punkt 2 eespool).

42 Teiseks viitasid hagejad kavandatud kodanikualgatuse osas „Aluslepingute ja rahvusvahelise õiguse asjakohased sätted“ mitmele ühist kaubanduspoliitikat käsitlevale sättele (punkt 4 eespool). Nad mainisid eelkõige ELTL artikli 207 lõikeid 1 ja 2, milles on muu hulgas ette nähtud, et meetmed, millega määratletakse liidu ühise kaubanduspoliitika rakendamise raamistik, võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt määruste abil vastu Euroopa Parlament ja nõukogu, ning ELTL artiklit 3, millest nähtub, et ühine kaubanduspoliitika on liidu ainupädevuses. Veel viitasid nad kahele ühise kaubanduspoliitika valdkonnas vastu võetud määrusele, mis reguleerivad kauplemist teatavat liiki kolmandatest riikidest pärit toodetega ja mis kehtestavad selle suhtes muu hulgas loasüsteemi, samuti Euroopa Kohtu kahele otsusele, mis käsitlevad liidu selle valdkonna õigusaktide kohaldamist.

43 Seega nähtus kavandatud kodanikualgatuses esitatud teabest hagejate soov, et komisjon esitaks ühise kaubanduspoliitika akti ettepaneku ELTL artikli 207 alusel.

44 Komisjon märgib õigesti, et ta ei olnud kohustatud vaidlustatud otsuses viitama iga niisuguse sätte ja väidetava õigusallika asjakohasuse puudumisele, mida hagejad kavandatud kodanikualgatuses mainisid.

45 Võttes aga arvesse kavandatud kodanikualgatuses tehtud sõnaselgeid ja korduvaid viiteid ühisele kaubanduspoliitikale, eelkõige ELTL artiklile 207, tuli komisjonil käesolevas asjas selgitada põhjusi, mis viisid ta kaudselt järeldusele, et kavandatud kodanikualgatuses silmas peetud meede ei kuulu selle eset ja eesmärke arvestades sellesse valdkonda ning seetõttu ei saa seda võtta ELTL artikli 207 alusel. Vaidlustatud otsuses ei ole aga selle kohta esitatud ühtegi põhjendust.

46 Lisaks, kuna vaidlustatud otsus põhines sisuliselt kaalutlusel, et kavandatud kodanikualgatus ei kuulu ilmselgelt komisjoni pädevusse, on hinnang, mille kohaselt ei saa nimetatud kodanikualgatus olla seotud ühise kaubanduspoliitikaga, vaidlustatud otsuse ülesehituses keskse tähtsusega. Erinevalt ÜVJPst on ühine kaubanduspoliitika nimelt valdkond, milles komisjonil on õigus esitada liidu õigusakti ettepanek ELTL artikli 207 alusel.

47 Kolmandana tuleb selle hindamisel, kas vaidlustatud otsuse põhjendused on piisavad või mitte, arvesse võtta ka ELL artikli 11 lõike 4, ELTL artikli 24 esimese lõigu ja määruse nr 211/2011 eesmärke – julgustada kodanike osalust demokraatlikus elus ja muuta liit ligipääsetavamaks. Nagu on meenutatud eespool punktides 25–27, peab komisjon nende eesmärkide tõttu selgelt välja tooma põhjused, miks kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest keeldutakse.

48 Ammendava põhjenduse puudumine ohustab aga oluliselt uue niisuguse kodanikualgatuse võimalikku esitamist, milles arvestataks komisjoni vastuväidetega kodanikualgatuse vastuvõetavusele, ega aita saavutada määruse nr 211/2011 põhjenduses 2 meenutatud eesmärke – julgustada kodanike osalust demokraatlikus elus ja muuta liit ligipääsetavamaks (3. veebruari 2017. aasta kohtuotsus Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe *vs*. komisjon, T-646/13, EU:T:2017:59, punkt 29). Komisjon oleks nimelt järginud eesmärki julgustada kodanike osalemist demokraatlikus elus kooskõlas ELL artikli 11 lõike 4, ELTL artikli 24 esimese lõigu ja määruse nr 211/2011 eesmärkidega üksnes siis, kui ta oleks esitanud nõuetekohaselt põhjused, mille tõttu ta järeldas, et kavandatud kodanikualgatuses silmas peetud meede kuulub eranditult ainult ÜVJP valdkonda ega ole seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

49 Eeltoodud kaalutlusi arvestades ja ilma et oleks vaja analüüsida küsimust, kas komisjon oleks pidanud vaidlustatud otsuses ka täpsustama, millist ELTL artikli 215 lõiget tuleb kohaldada kavandatud kodanikualgatuses osutatud meetme suhtes, tuleb järeldada, et vaidlustatud otsus ei sisalda piisavalt teavet, mis võimaldaks hagejatel mõista kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest keeldumise põhjuseid ja Üldkohtul teha kontrolli selle keeldumise õiguspärasuse üle. Järelikult ei ole selles otsuses täidetud põhjendamiskohustus, mida nõuavad ELTL artikkel 296 ja määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 3 teine lõik.

50 Järelikult tuleb teise väitega nõustuda ja vaidlustatud otsus tühistada, ilma et oleks vaja analüüsida hagejate muid väiteid.

Kohtukulud

51 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb vastavalt hagejate nõudele kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kümnes koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 4. septembri 2019. aasta otsus (EL) 2019/1567, milles käsitletakse kavandatud kodanikualgatust „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“.**

2. **Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.**

Papasavvas Kornezov Buttigieg

Kowalik-Bańczyk Hesse

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. mail 2021 Luxembourgis.

Allkirjad